

Eşref Edib`in “Said Nursî” makalesi

1882`de Serez`de (Orta Makedonya) dünyaya gelen Türk matbuatının mücahit kalemi Eşref Edib Fergan, İstanbul`da vefat etti.

Eşref Edip, Üstad Bediüzzaman`ın sâdık dostu, Risâle-i Nur`un samimî bir müdafî olarak da bilinir. Bu meyanda birçok makale ve eseri vardır.

1908`de, önce Sırat-ı Müstakim, daha sonra Sebilürreşad ismiyle mecmua neşreder. Aynı isimle bir de matbaa kurar.

Said Nursî ile ilk tanışmaları tâ o yıllara kadar gider. Yaklaşık 50 sene müddetle, dostluk ve kardeşlik münasebetleri devam eder.

Hayatta iken, Üstad Bediüzzaman`ı ve kudsî dâvâsını neşriyat yoluyla müdafaa etmekten geri durmayan Eşref Edip, o mübarek zâtı vefatından sonra da anlatmaya ve dâvâsını savunmaya devam eder.

İşte, onun bu takdire şâyân hizmetlerinden bir nümûne-i misâl.

1963`te Sebilürreşad yayınları arasında neşrolan “Bediüzzaman Said Nur ve Nurculuk: Tenkid ve Tahlil” isimli broşürün ilk sayfalarında—Bediüzzaman`ın vefatının 3. yıldönümü münasebetiyle—Eşref Edib`in şu tahlili yer alır:

Bediüzzaman Said Nursî

Bir asra yakın zaman yaşayan bu mübarek zat, 23 Mart 1960`ta (25 Ramazan 1379) Urfa`da Rahmet-i Rahman`a kavuştu.

Cenaze namazı Ulu Cami`de kılındı, Halilürrahman Dergâhı`na defn edildi. Allah, gani gani rahmetine mazhar eylesin.

Bu nadide ve kıymetli varlığın şahsiyetini, mesleğini, eserlerini tetkik ve tahlil etmek, üzerinde muhtelif noktalardan işlemek, teşhisine çalışmak, ilmî ve içtimaî bir vazifedir.

Vefatının üçüncü Ramazan`ı olmak münasebetiyle, bu hususta ilmî bir tahlil ve tenkitte bulunmayı münasip gördüm.

Şöhreti memleketimizin ve tâ Hindistan`a kadar İslâm dünyasının her tarafını kaplayan, Almanya`da nâmına enstitü açılan bu zât kimdir? Hayatı, eserleri, meslek ve meşrebi nedir? Muhtelif halk tabakaları arasında şâyân-ı hayret derecede kuvvetli rabitalar (bağlar) husûle getirmesinin sırrı ne idi? Bu bir tarikat mı? Bir cemiyet mi? Yoksa siyasî bir teşekkül mü?

Gerek idarî, gerek adlî olarak, bu hususta çok takipler yapıldı. Derin tetkikler, uzun ve müselsel (zincirleme) muhakemeler cereyan etti.

Ne tarikat, ne cemiyet, ne de bir siyasî teşekkül olduğu hakkında herhangi bir neticeye varılamadı. En ufak bir delil bile elde edilemedi...

O halde ne idi?

Bir savcının (Afyon savcısının) tahminine göre, memlekette lâakal 500-600 bin kişi nasıl olmuş da bu zâtın etrafında toplanmıştı? Ve bu âdet, günden güne neden artıyordu?

* * *

Evet, ortada bir topluluk vardı. Fakat bu topluluk, kânunun müdahale çerçevesine girmiyordu.

Bir cemiyet gibi programı, teşkilâtı, âzası yoktu. Bir parti gibi siyasî bir programa ve teşkilâta tâbi değildi. Kazıyye-i muhkeme haline gelen mahkeme kararıyla, bu cihet tebeyyün ve tahakkuk etmişti.

Böyle maddî yollardan gidilmek şartıyla, daha senelerce tahkikat ve tetkikat yapılsaydı, yine bir neticeye varılamazdı.

Çünkü bu, gönüllerde yaşayan ruhî bir rabita idi.

Belki de, devr-i sâbık (tek parti) hükûmetleri, üzerine fazla gitmekle bu işi alevlendirdi, genişletti, önüne geçilemez bir hale gelmesine sebep oldu.

İstibdat ve diktatörlük zamanının Dahiliye Vekilleri, bu harekete "irtica" damgasını vurabilmek için çok çalıştılar. Fakat, muvaffak olamadılar.

Hapisler, nefiyler, taarruzlar, kitle halinde tevkifler, muhakemeler... Hiçbir şey kâr etmedi. Bilâkis, bunlar şöhretinin yayılmasına hizmet etti.

Ortada mesuliyeti mucip, kânuna aykırı hiçbir şey yoktu. Ortada, yalnız bir "Risâle-i Nur" vardı.

Bu Risâleler, elyazısıyla yüzlerce, binlerce nüshası etrafa dağılıyordu.

Bu Risâleler, toplatıldı. Mahkeme yoluyla, ehl-i vukufa tetkik ettirildi. Yine, kânuna aykırı hiçbir şey görülmedi.

Yüzlerce mahkeme kararıyla da, bu hakikat teyid edildi.

Risâle-i Nurların, vatana millete zararlı, dolayısıyla kânunlara aykırı hiçbir tarafının bulunmadığı gerçeğinin, bilirkişi raporlarıyla ve âdil mahkeme kararlarıyla da kesinlik kazandığını anlatan Eşref Edib`in makalesi, şu sözlerle devam ediyor:

...Bu itibarla, Risâleler alabildiğine çoğaldı. `İhvan-ı Safâ` risâleleri gibi bir mahiyet aldı.

130 parçadan ibaret olan bu Risâleler, binlerce sahife teşkil eder. Bazı Risâleler kısa makaleler şeklinde, bazıları da birer kitap halindedir.

Elyazması Nur Risâleleri, para ile satılmaz, meccânen dağıtıldı. Eski harflerle (Osmanlıca) kitap basımı kânunen yasak olduğu için, bu Risâleler elyazısıyla mütemadiyen istinsah ediliyor, çoğaltılıyordu. İşini gücünü terk edip, hayatını bu

hizmete vakfedenler vardı. Kur`ân-ı Kerim`i yazan hattatlar gibi, Nur Risâlelerini istinsah edenler de ecir ve sevaba nail olduklarına itikad ederlerdi. Son zamanlarda bu Risâleler yeni harflerle de basılmaya başladı.

İşte, ortada bu Risâlelerden başka hiçbir şey yoktu. Ne tarikat, ne cemiyet, ne de bir siyasî parti.

...Üstad Bediüzzaman, müddet-i hayatında günde bir kap yemekten fazla yemek yemiş değildir. Çoğu zaman, ekmeğini suya bandırarak geceyi geçirdi.

Gece gündüz ibadetle meşguldü. Yanında, Kur`ân`dan başka hiçbir kitap yoktu.

Bütün ilhamını Kur`ân`dan alırdı. Kendi yazmaz, dikte eder, talebeleri yazardı.

Hapishanede tecrit edildiği, kimseyle görüştürülmediği halde, Nur Risâleleri yazılıp intişar ederdi. Talebeleri de, Nur Risâlelerini yazmak suçuyla mahkûm olarak hapishaneye, Üstad`ın yanına girmeyi en büyük zevk ve sevab addederlerdi.

Zahiren bakanlar, Üstad`ı bir tarikat ehli zanneder. Halbuki, tarikatla bir alâkası yok. O bütün kuvvetini iman ve Kur`ân hakikatini neşr ve iman hizmetine vermişti.

Üstad`ın talebelerine verdiği dersin fâtihası şudur: "Biz ehl-i tarikat değil, ehl-i hakikatiz. Rehberimiz Kur`ân, şîârımız iman ve irfandır.

Filhakika, bir Nur Talebesinin imanı şâyân-ı hayret derecededir. İman hakikati karşısında, hayatın hiç kıymeti yoktur.

Bütün gayeleri iman ve irfandır. Dünyevî hiçbir ihtirasları yoktur. Bu derece ahlâk ve fazilet sahibidirler.

Farzları ifaya son derece itina ederler. Menhiyattan (günahlardan) şiddetle içtinap ederler. Çalışkandırılar. Hayatlarını kazanırlar. Büyük feragat sahibidirler. Ayrıca, Komünizm ve Masonluğa karşı fikrî mücadeleyi en büyük vazife telâkki edeler.

İmân ve irfân mektebi

...Nur Talebeleri, Komünizm ve Masonluğu imâna musallat olan iki büyük ejder olarak kabul ederler. Yeryüzünde imansızlığı yerleştiren ve yayan bu iki teşekküldür. İman hudutlarını bunların taarruzundan korumak, her mü`min için bir vazifedir, derler. Onun içindir ki, üniversiteler ve halk tabakaları arasına yayılan Nur Talebeleri, bu iki cereyanla mücadele halindedirler.

...Nur Risâlelerinin ve talebelerinin hedefi, imânı kurtarmak, kalplere İlâhî irfanı yerleştirmektir.

Nur Talebelerinin imânı, irfâna dayanır. Evet, irfân üzerine kurulan bir imân... Cehâletin en büyük düşmanındırlar.

Bu itibarla, buna bir mektep, bir ekol desek daha münasip olur: İmân ve irfân mektebi...

Bu imân ve irfân mektebinin resmî binası, programı, teşkilâtı, tahsisatı, idaresi, merkezi, şubesi, âmiri-memuru yoktur.

Hiçbir kayda tâbi değil. Yalnız, gönüller üzerine kurulmuş bir müessese...

Said Nur Üniversitesi

...Nur imân ve irfân mektebi, zamanla, mekânla mukayyet (kayıtlı) değil. Hududu yok.

Bu mektebin yalnız bir kitabı var: Kur`ân.

Bütün ilhamları bu kitaptandır. Bu kitap, bitmez tükenmez bir hazinedir. Gelmiş, geçmiş ve gelecek bütün asırları doyurmaya bu hazine yeter.

Nur Risâleleri, bu hazinenin damlalarıdır.

Kalbinde imân ve irfânı olan her mü`min, bu mektebin talebesidir. Hiç kimseden izin almadan, hiçbir kayda tâbi olmadan bu mektebe girebilir.

Çünkü, bütün mü`minler, bu mektebin tabî talebesidir.

Nur Risâleleri, birer derstir. Kişi onları isterse kendisi istinsah eder (çoğaltır), isterse hazır yazılmış veya basılmış olarak alır, okur, istifade eder.

Artık, o vicdânıyla, kalbiyle, ruhuyla başbaşadır. Arada hiç bir vasıta yoktur.

Nur Risâlelerinin müellifi (Bediüzzaman), yalnız bir “Üstad”dır. Dersini vermiştir. O kadar... Tıpkı, bir üniversite hocası gibi...

* * *

Üstad Said Nur, çok yüksek bir zekâ ve irfân sahibi idi. İmandan ibaret bir varlık...

O, mü`minler için bir imân ve irfân mektebine ihtiyaç duymuş. Kalpleri dalâlet eşkıyasının taarruzlarından koruyacak bir üniversite...

Bunu da, gönüller üzerinde kurmuş. Temelleri, dünya durdukça yıkılmasın, sapasağlam yaşasın diye...

Üstad, derslerini vermiş, kenara çekilmiş. Artık bu mektebi mü`minler kendi kendine idare etsinler, demiş.

Ne ücret, ne ünvan, ne pâye, ne heykel... Hiçbir şey istemiyor.

Vazifesini yapan bir muallim, bir profesör gibi, kalbi neş`e dolu olarak ecel-i mev`udunu bekledi; böylece, nihayet Hakk`a yürüdü.

İşte, Said Nur Mektebinin, Said Nur Üniversitesinin mahiyeti bence budur. Bunu anlamayan devr-i sâbık (geçmiş dikta devri), bundan ne kadar korktu, ne kadar heyecanlar geçirdi.

Bunu bertaraf etmek için ikinci bir Menemen bile ihdas etmeyi düşündü.

Buna bir “irtica” damgası vurmak için çok çalıştı. Fakat, muvaffak olamadı. Boş yere hem kendini zorladı, hem de bu mübarek zâtı türlü sıkıntılara, tazyiklere mâruz bıraktı. Zindanlarda ömrünü çürüttü. Hapishanelerde bile ihtilâttan (görüşmekten) men`etti.

Netice ne oldu?

Bir savcının tahminine göre, en az beş-altı yüz bin talebe Anadolu`nun her tarafına yayıldı.

Talebenin her biri işiyle, gücüyle, yahut dersiyle, tahsiliyle meşgul. Kànuna aykırı en ufak bir hareketleri yok.

Gönüller üzerine kurulan böyle bir irfân mektebinin kapanmasına imkân var mı?